

Betreft : **Nationale Bibliotheekpas / Landelijke digitale bibliotheek**
Agendapunt / Bijlage : **3 / bijlage 3.b**

Aan : algemene ledenvergadering
Van : bestuur
Vergaderdatum : 18 juni 2015
Status : ter besluitvorming

De Nationale bibliotheekpas en de Landelijke digitale bibliotheek

1. Uitdaging en spanning

De digitale functie van de bibliotheek is per definitie onafhankelijk van tijd en plaats en moet daarom centraal worden geregeld. Voor de openbare bibliotheken is het van vitaal belang dat zij aangesloten zijn op de digitalisering. Deze positiebepaling is voor de OB-branche steeds glashelder geweest.

Hierin ligt de uitdaging voor de bibliotheken en ook meteen de onvermijdelijke spanning. Voor de bibliotheken en de VOB. Maar ook voor de rijksoverheid, die een groot belang ziet in een sterke digitale bibliotheekvoorziening in Nederland. Hoe kan een decentraal stelsel van bibliotheken de digitale bibliotheek realiseren?

De bibliotheken en de VOB zijn zich steeds bewust geweest van het belang van deze uitdaging. Daaraan is zeker in het laatste decennium hard gewerkt. Individuele bibliotheken hebben dat gedaan, met krachtige steun van provinciale serviceorganisaties. Met externe steun heeft de branche een platform ontwikkeld voor e-content. Via omslaggelden is budget vrij gemaakt voor de inkoop van e-content. Die ontwikkeling is succesvol geweest, getuige de groeiende aantallen gebruikers van de digitale openbare bibliotheek. De VOB maakte plannen voor een nationale bibliotheekpas, vooral ook om daarmee de verbinding met de landelijke e-content overtuigender te maken.

Het ministerie heeft door de jaren heen deze ontwikkeling gesteund. Maar wilde de ontwikkeling van de landelijke digitale openbare bibliotheek ook borgen. Het ontstaan van BNL als digitale ontwikkelorganisatie (gekoppeld aan de 'ontvlechting' van de oude VOB) moest daaraan bijdragen. De vervolgstap was de centrale bekostiging van de in te kopen content, die noodzakelijk werd geacht om de toekomst van de landelijke digitale bibliotheek te waarborgen; met de instandhouding daarvan is volgens artikel 9b van de WSOB de KB belast. En het ministerie keek ook naar mogelijkheden om de andere digitale diensten van de KB (300.000 e-boeken, diverse wetenschappelijke licenties en ruim 1 miljoen gedigitaliseerde kranten, boeken en tijdschriften) te verbinden met deze digitale bibliotheek. De overtuiging bij het ministerie is namelijk dat er ook buiten de huidige kring van klanten van de openbare bibliotheken een nieuw publiek te winnen is voor de landelijke digitale (openbare) bibliotheek.

Deze korte schets van de geschiedenis maakt duidelijk dat spanningen niet konden uitblijven. De centrale financiering van de e-content met middelen die onttrokken zouden worden aan de middelen die het rijk aan de gemeenten verstrekt, was natuurlijk omstreden. De VOB heeft daarmee onder voorwaarden ingestemd. De op zichzelf logische verbinding tussen de openbare bibliotheken en de KB wordt door de VOB kritisch gevolgd. Biedt dit nieuwe arrangement steun aan de digitale ontwikkeling van de openbare bibliotheken?

De spanning werd versterkt door de golf van bezuinigingen bij gemeenten en provincies. Als motivatie voor de bezuinigingen wordt vaak de ontwikkeling van het digitale lezen en van de digitale bibliotheek genoemd. De bezuinigingen werden meegemotiveerd door de ontwikkeling van de digitale bibliotheek. Die landelijke digitale openbare bibliotheek wordt op nationaal niveau bekostigd, wordt dan gezegd. Terecht protesteerden bibliotheken en de VOB krachtig tegen deze redenering. Juist ook de verbinding met de digitale ontwikkelingen is essentieel voor de brede maatschappelijke functie van het fijnmazige netwerk van openbare bibliotheken.

2. VOB: verbinding digitaal – lokaal essentieel

De OB-branche, ook verenigd in de VOB, heeft zich in alle fasen van de geschetste ontwikkeling sterk gemaakt voor de verbinding van de lokale bibliotheken en de landelijke digitale functies.

Bij de ontvlechting en het ontstaan van BNL is dat gebeurd. Vervolgens is met succes gewerkt aan een sterke samenwerking tussen VOB en BNL. De bibliotheken investeerden zelf in de inkoop van e-content via de omslaggelden waaraan iedere bibliotheek naar rato van het inwonertal bijdroeg.

Toen de VOB akkoord ging met de onttrekking van geld aan het gemeentefonds was dat onder de voorwaarde dat de koppeling lokaal – digitaal goed geregeld zou worden. Van meet af is bij de besprekingen met het ministerie over de rol van de KB ook de koppeling van de landelijke digitale bibliotheekvoorziening met de openbare bibliotheken aan de orde geweest.

In de aanloop naar de nieuwe Wsob is op veel manieren en met klem aandacht gevraagd voor de relatie tussen de landelijke digitale (openbare) bibliotheek en de openbare bibliotheken. De internetconsultatie was daarin duidelijk. In brieven aan de minister en het parlement is daar ook steeds op geattendeerd.

In diezelfde tijd zijn in gesprekken met de KB lidmaatschapsmodellen verkend waarin de klant alle vrijheid houdt om te kiezen voor verschillende diensten (digitaal en/of lokaal), maar waarbij wel in alle gevallen een klantrelatie met een openbare bibliotheek ontstaat.

De uitkomst is bekend. De samenhang fysiek – digitaal wordt onderstreept door het spreken over een netwerk van samenhangende bibliotheekvoorzieningen. Bepaald wordt dat het gebruik van de landelijke digitale bibliotheek deel uitmaakt van het lidmaatschap van een openbare bibliotheek. Maar de minister, met steun van het parlement, is blijven stellen dat klanten ook gebruik moeten kunnen maken van de landelijke digitale (openbare) bibliotheek zonder relatie met een openbare bibliotheek. Dit is de consequente lijn van de minister bij de wetsbehandeling, onder andere expliciet in antwoord op vragen van de Raad van State: "Het wetsvoorstel geeft de gebruiker daarom de mogelijkheid zelf te kiezen voor de gewenste vorm van gebruik en het daarbij behorende lidmaatschap. Mogelijke afname van leden bij de fysieke

bibliotheek, weegt daarbij niet op tegen de nadelen voor de gebruiker van het verplicht koppelen van een lidmaatschap van de fysieke en digitale bibliotheek.”

3. De wet, de minister en de KB

Op het punt van de koppeling lokale bibliotheek – landelijke digitale bibliotheek is één ding duidelijk. De toegang tot de landelijke digitale bibliotheek zal niet verplicht gekoppeld zijn aan een lidmaatschap van een openbare bibliotheek. In een overleg van de VOB met het ministerie op 20 mei jl. is dit nog eens bevestigd.

Maar zowel de minister en haar ambtenaren als de KB zien zeker wel de noodzaak van een integrale aanpak van 'de bibliotheek' als stelsel – sterker nog: dat was een belangrijke reden om te komen tot wetgeving.

“De lokale bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek, voor wat betreft haar taak tot het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek, vormen één netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen”, bepaalt artikel 7 van de Wsob. De KB is volgens artikel 9 – naast haar andere taken – vergaand verantwoordelijk voor dat stelsel. Artikel 17 zegt dat de KB verantwoordelijk is voor de landelijke digitale bibliotheek o.a. door het ontwikkelen en beheren van de digitale infrastructuur. De inkoop van 'digitale werken' voor de landelijke (openbare) digitale bibliotheek, die aan de KB is opgedragen, zegt artikel 18, “wordt uitsluitend verricht op voordracht van vertegenwoordigers van de lokale bibliotheken”.

OCW laten weten veel waarde te hechten aan de gelijktijdige lancering van de nationale bibliotheek pas en de digital only-toegang tot de landelijke digitale bibliotheek. In de ogen van het bestuur zijn hieraan grote promotionele voordelen verbonden.

De KB heeft een nieuw strategisch plan ontwikkeld onder de titel *De kracht van het netwerk*. Daarin wordt de principiële keuze gemaakt om het stelsel waarover de wet spreekt te ontwikkelen tot één bibliotheek. “De klant ervaart één bibliotheek, die een fysieke en een digitale aanwezigheid heeft. Die ervaring is het natuurlijke leidende concept in de samenhang tussen fysiek en digitaal.” De KB integreert haar digitale activiteiten en diensten (waarvoor zij samenwerkt met vele partners en gefinancierd wordt uit diverse geldstromen) in respectievelijk het erfgoed domein, het wetenschappelijke domein en het openbare bibliotheekdomein in één digitale bibliotheek, die sinds 1 januari 2015 de *Nationale Digitale Bibliotheek* is gaan heten. Die Nationale Digitale Bibliotheek heeft ook gebruikers die geen lid zijn van een lokale openbare bibliotheek.

In de afgelopen tijd is veel en in verschillende verbanden met de KB overlegd. In een overleg met de directeur van de KB is op 24 april jl. gesproken concretisering van dit uitgangspunt. Dit overleg vond plaats nadat in de stuurgroep voor de nationale bibliotheekpas door VOB-vertegenwoordigers principieel bezwaar was gemaakt tegen de mogelijkheid voor klanten om lid te worden van de nationale digitale bibliotheek buiten een openbare bibliotheek om. Deze bezwaren zijn zeer serieus genomen; ze sluiten immers aan op wat de VOB steeds heeft bepleit.

4. VOB en KB

In het overleg tussen VOB en KB is van de zijde van de KB opnieuw bevestigd dat men geen ruimte ziet om de toegang tot de nationale digitale bibliotheek verplicht te koppelen aan een lokale bibliotheek. In het jargon heet dit: de 'digital only' benadering van de landelijke digitale bibliotheek moet mogelijk zijn. Binnen dit uitgangspunt is gesproken over een zo hecht mogelijke verbinding tussen lokaal en digitaal. En dat resulteert in de volgende afspraken tussen VOB en KB:

Er is gezamenlijk geconstateerd dat de context waarin de VOB met het initiatief van de nationale bibliotheekpas is gestart sinds 1 januari 2015 (inwerkingtreding van WSOB) is veranderd. Vervolgens is vastgesteld dat de KB en de VOB de volgende richting gevende principes delen:

- Het belang van de klant staat voorop. De openbare bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek willen gezamenlijk alle Nederlanders toegang bieden tot wat de bibliotheek te bieden heeft.
- De overtuiging gezamenlijk een netwerk te vormen en de samenwerking vanuit die gedachte vorm te geven.
- De wettelijke uitgangspunten zoals die zijn vastgelegd in de Wet Stelseltaken Openbare Bibliotheken (WSOB).

Vanuit deze principes willen KB en VOB graag gezamenlijk onder het merk "De Bibliotheek" toegang bieden tot het fysieke en digitale aanbod van de bibliotheken. Naast het lokale lidmaatschap (dat ook toegang geeft tot het digitale OB-aanbod), wordt ook de mogelijkheid gecreëerd een landelijk digitaal lidmaatschap af te sluiten (digital only). KB en VOB kwamen overeen:

- dat klanten, wanneer zij kiezen voor een digital only-lidmaatschap, zullen worden geattendeerd op de diensten van de lokale bibliotheek en de mogelijkheid aangeboden krijgen zich tegelijkertijd toch ook aan te melden als lid bij een lokale bibliotheek. Daarnaast wordt lokale verantwoording en, indien de klant daartoe de gegevens beschikbaar stelt, benadering door de lokale bibliotheek van digital only-leden mogelijk gemaakt.
- dat de opbrengsten van het digital only-lidmaatschap voor OB-e-content zullen worden toegevoegd aan het budget voor de inkoop van e-content.

Concreet worden nu de volgende gezamenlijke stappen gezet:

- De inrichting van gezamenlijk inschrijven, zo spoedig mogelijk nadat de minister de tarieven voor het landelijke digital only- lidmaatschap heeft vastgesteld. Er komt een gezamenlijke webpagina waar potentiële klanten zich kunnen inschrijven voor alle bestaande typen lidmaatschap: lokaal (inclusief toegang tot het landelijke digitale OB-aanbod) en landelijk digital only (met afzonderlijke modules voor digitale OB-content en voor wetenschappelijke content). De verwachting is dat de technische realisatie eind 2015 gereed kan zijn, een gezamenlijk marketinginitiatief zal worden afgestemd met de commissie marketing van de VOB.
- Gezamenlijk inschrijven loopt vooruit op de realisatie van een gezamenlijk klantregistratiesysteem. Ondertussen wordt doorgedaan met het voorbereiden van dit gezamenlijke klantregistratiesysteem om nog sterker invulling te kunnen geven aan de gezamenlijke klantbenadering en het gezamenlijke klantbeeld. Er kan nu geen exacte

planning worden afgegeven voor de technische realisatie hiervan, maar het project zal na vaststelling van de uitgangspunten in 2015 eind 2016 afgerond zijn.

- De inrichting van het project Nationale Bibliotheekpas zal opnieuw worden gezien in het licht van bovenstaande afspraken en uitgangspunten. De VOB streeft ernaar om de uitkomst daarvan tijdig gereed te hebben om daarover de ALV te kunnen informeren.
- De KB en VOB voeren in 2015 eens in de zes weken een overleg over de voortgang van de toegang tot de digitale bibliotheek en de gevolgen voor de NBP.

Tot zover de afspraken tussen VOB en KB.

Het bestuur is van mening dat deze koppeling van de digitale aan de lokale bibliotheek kansen biedt voor de dienstverlening, voor de positionering en voor de huidige en potentiële klanten van de bibliotheek, vooral ook in relatie tot initiatieven buiten het publieke domein. Maar vanuit een institutioneel belang kan het geschetste kader ook gezien worden als sub-optimaal.

5. De proef op de som: de nationale bibliotheekpas

De kwestie van de samenhang in de nationale digitale bibliotheek kwam – zoals gezegd – opnieuw op de bestuurlijke agenda nadat de gemengde KB-VOB-stuurgroep vastliep in een onderling verschil van mening over de mogelijkheid van 'digital only' toegang tot de landelijke digitale bibliotheek. Het daarop volgende overleg tussen het bestuur en de directeur van de VOB en de directeur van de KB met enkele medewerkers leidde tot de vermelde uitkomst.

Het is niet verwonderlijk dat de plannen voor de nationale pas aanleiding geven tot nieuwe discussie over lokaal – digitaal.

De plannen voor de nationale bibliotheekpas zijn mee ingegeven door de versterking van het landelijke digitale aanbod en daaraan gekoppeld de verbinding met de landelijke digitale bibliotheek. Het kan helpen de klant ervan te overtuigen dat hij te maken heeft met één bibliotheek, welke diensten hij waar ook wil afnemen. Dus moet er duidelijkheid bestaan over de ruimte voor 'digital only' klanten. Daar komt bij dat voor de realisering van een nationale bibliotheekpas een infrastructuur moet worden ontwikkeld om leden van 'de bibliotheek' met hun verschillende voorkeuren eenduidig te kunnen registreren.

Waar staan we nu?

Door onenigheid over de uitgangspunten is de voorbereiding van de nationale bibliotheekpas vertraagd. Daar komt bij dat de raadpleging van VOB-leden over de gewenste uniformering van de tarieven en voorwaarden van de nationale pas geen eenduidige uitkomst had. En al met al is de ontwikkeling van de benodigde infrastructuur minder ver dan gehoopt, vooral door de onzekerheid over de kaders waarbinnen moet worden geopereerd.

Daarnaast lijkt het onmogelijk op korte termijn eenstemmigheid te bereiken over een harmonisatie van tarieven en voorwaarden. De ledenraadplegingen laten zien dat de meningen verdeeld zijn. Ze laten ook zien dat er veel steun is voor de landelijke pas, maar de opvattingen over de tarifiering verschillen vooralsnog sterk en de financiële belangen en risico's zijn aanzienlijk. Maar een nationale pas kan ook worden gerealiseerd zonder harmonisatie, al blijft die voor de langere termijn gewenst.

Het bestuur wil aansturen op een gelijktijdige lancering van de landelijke pas (met als onderdeel gastlenen) en de digital only-toegang tot de digitale bibliotheek, omdat beide vormen van dienstverlening dan op de meest overtuigende wijze worden geïntroduceerd; de

digitale dienstverlening, de landelijke pas en de bibliotheek worden er krachtig en overtuigend mee gepositioneerd. De verbinding tussen van de digitale bibliotheek en de lokale bibliotheek wordt extra zichtbaar.

De KB en ook het ministerie willen hieraan meewerken en wel per 1 januari 2016. Daarvoor is het volgende nodig:

- de infrastructuur voor gastlenen
- afspraken over een helpdeskfunctie
- een stevige marketingcampagne van openbare bibliotheken en KB gezamenlijk (inclusief de voorlichting aan de bibliotheken).

6. Vragen aan de leden van de VOB

Het woord is aan de ALV. Aan de leden worden de volgende vragen voorgelegd:

- a. Beoordelen de leden de geschetste koppeling van de digitale aan de lokale bibliotheek als (voldoende) kansrijk voor de dienstverlening, voor de positionering en voor de huidige en potentiële klanten van de bibliotheek.
- b. Zijn de afspraken die het VOB-bestuur met de KB heeft gemaakt voor de verdere ontwikkeling van de landelijke digitale bibliotheek en de nationale bibliotheekpas aanvaardbaar.
- c. Vindt de ALV het verstandig te streven naar invoering van een nationale pas per 1 januari 2016, gelijktijdig met de lancering van de digitale bibliotheek, de invoering van Gastlenen 1 en begeleid door een krachtige marketingcampagne.
- d. Is de ALV het met het bestuur eens dat voor de harmonisering van de tarieven nader onderzoek noodzakelijk is en dat de invoering hiervan na 2016 plaats moet vinden.
- e. Is de ALV het met het bestuur eens dat het gewenst is voor de besluitvorming over de invoering van de nationale bibliotheekpas begin oktober een extra ledenvergadering te beleggen.

Betreft : **Nationale Bibliotheekpas / Landelijke digitale bibliotheek**
Agendapunt : **3.b**
Sub-bijlage : **Operationele stand van zaken Nationale Bibliotheekpas**

Aan : algemene ledenvergadering
Van : bestuur
Vergaderdatum : 18 juni 2015
Status : ter informatie

Operationele stand van zaken Nationale Bibliotheekpas

Inleiding

In deze bijlage wordt een beeld gegeven van de operationele stand van zaken van een aantal essentiële onderdelen van het project Nationale Bibliotheekpas. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de thema's: Gastlenen, Peiling Voorstel Tarieven en Propositie Lidmaatschap.

Gastlenen

Gastlenen is een dienst van de ene Openbare Bibliotheek aan leden van een andere Openbare Bibliotheek om als 'Gastlener' fysieke bibliotheekmaterialen te kunnen lenen. De Bibliotheek die deze service verleent, wordt hierbij 'Gastbibliotheek' genoemd. De Bibliotheek waar de klant al een abonnement heeft is de 'Thuisbibliotheek'.

Bij de ontwikkeling en implementatie van Gastlenen wordt onderscheid gemaakt tussen fase 1 en fase 2. Gastlenen heeft een aantal belangrijke voordelen voor een klant die achtereenvolgens worden benoemd. Tevens wordt aangegeven tijdens welke fase dit voordeel zichtbaar wordt voor de klant:

- De klant kan zonder extra kosten materialen lenen bij andere Bibliotheken als hij daarvoor een geldig abonnement heeft (Gastlenen fase 1) en moet de materialen nog terugbrengen in de bibliotheek waar de materialen geleend zijn;
- De klant kan zeer eenvoudig en snel toegang krijgen tot de diensten van Gastlenen (Gastlenen fase 1);
- De klant kan de 'Gast-geleende materialen' ook bij de eigen bibliotheeklocatie inleveren (Gastlenen fase 2);
- De klant kan online alle relevante Bibliotheekhandelingen (verlengen, reserveren, etc.) uitvoeren (Single Point of Action) (Gastlenen fase 2). Hiervoor is een centrale digitale ingang per klant beschikbaar;
- De klant kan online alle transacties (uitleningen, historie, reserveringen, boetes, etc.) inzien (Single Point of Survey)(fase 2).

In de ALV vergadering van december 2013 is door de leden akkoord gegeven op deze fasering en daarmee met de start van het realiseren en implementeren van Gastlenen.

Voortgang Fase 1 Gastlenen (landelijk)

Gastlenen fase 1 levert een basale oplossing op waardoor een lid van de ene openbare bibliotheek, de thuisbibliotheek, materiaal kan lenen bij een andere openbare bibliotheek: de gastbibliotheek. De gastbibliotheek volgt zo veel mogelijk het huidige proces van 'het lid worden', waarbij een gratis lidmaatschap met bijbehorende pas wordt aangemaakt. Met behulp van de landelijke infrastructuur wordt getoetst of er inderdaad een geldig thuislidmaatschap loopt; dit wordt vervolgens gekoppeld aan het nieuwe gastlidmaatschap. Uitgangspunt in deze fase was dat de klant het geleende materiaal weer inlevert op de locatie waar het is afgehaald. Hierdoor kan nog worden teruggevallen op de lokale mogelijkheden van bibliotheken om uitleningen te registreren en te volgen via de lokale bibliotheeksystemen.

Voorwaarde voor de implementatie van Gastlenen is de mogelijkheid om de status van leners tussen Bibliotheken onderling uit te kunnen wisselen. Daarvoor is Gastlenen aangesloten op de 'orkestratielaag': het verzamelpunt voor de uitwisseling van informatie van de KB (gebruikmakend van IAM (Identity Access Management) en API's (koppelingen)). Er is een nieuw onderdeel gebouwd: de Autorisatieomgeving, die inhoudelijk gebruik maakt van door ILS'en (Integrated Library System = lokale bibliotheeksystemen) door te geven statuswijzigingen van Gastleners waardoor iedere bibliotheek met ieder systeem via de landelijke infrastructuur (was BNL en nu KB) kan zien of een abonnement recht geeft op gastlenen.

De planning voor het in productie krijgen van Gastlenen1 heeft vertraging opgelopen. Dit heeft te maken met:

- Een component in de 'orkestratielaag' dat nog niet goed toegankelijk is. Met de uitrol van een nieuwe release verwachten de KB en haar leveranciers dat dit probleem is opgelost.
- Het testen is de afgelopen periode door allerlei omstandigheden vertraagd. Naar verwachting worden de tests eind juni afgerond.
- Gezien de hoeveelheid onderlinge afhankelijkheden kan er echter op dit moment geen harde startdatum afgegeven worden.
- De meerderheid van de bibliotheken moet aangesloten zijn op IAM, dat is tot op heden nog niet het geval. De aansluiting op IAM is cruciaal omdat de technische informatie uitwisseling gebruik maakt van IAM.

Zodra Gastlenen fase 1 wordt opgeleverd moet dit worden beheerd. Het inrichten van dit beheerproces en het realiseren van bijbehorende rapportages is bijna gereed en belegd bij KB en bij de Landelijk coördinator Gastlenen (vooral nog bij ProBiblio).

Communicatie

De VOB heeft op diverse manieren gecommuniceerd met de Bibliotheken over Gastlenen. Zo zijn er in het najaar 2014 onder meer drie landelijke roadshows georganiseerd. De leden van de SPN hebben personeel ter beschikking gesteld voor de uitrol. ProBiblio heeft een informatieset gemaakt voor alle Bibliotheken in Nederland. Deze bevat naast algemene informatie ook een (concept) checklist, een planning en een communicatieplan.

Deze informatie set is half september 2014 verstuurd naar de Bibliotheken en ook beschikbaar gesteld op het vrije deel van de website van de VOB. De Bibliotheken kunnen deze informatie gebruiken bij de implementatie. Ook de instructiefilms waarin Gastlenen wordt uitgelegd zijn gereed. Er is zowel een variant voor Bibliotheekmedewerkers als een variant voor Bibliotheekleden ontwikkeld. Aan de start van fase 1 is tot op heden geen landelijke campagne gekoppeld. Zodra Gastlenen fase 1 technisch gereed is en in productie 'staat'

kunnen we vanuit het project en PSO's (provinciale service organisaties) met de communicatie over Gastlenen naar de contactpersonen van Gastlenen in de bibliotheken starten. Waarschijnlijk zal dit in de tweede helft van 2015 zijn.

In eerste instantie is de insteek om bibliotheken om medewerkers te informeren en na ongeveer 6 weken kan ook de communicatie richting klanten opgestart worden. Bij de start van fase 2 van Gastlenen wordt de communicatie opnieuw ondersteund met landelijk materiaal en een landelijke campagne.

Voortgang Fase 2

Gastlenen fase 2 sluit aan op de realisatie van een Single Point of Truth. Een belangrijke wens voor fase 2 is dat gastmateriaal ook in de thuisbibliotheek ingeleverd kan worden en omgekeerd: thuismateriaal bij een gastbibliotheek kan worden ingeleverd. Daarnaast worden in fase 2 een aantal procesoptimalisaties geadresseerd

De klantgegevens worden centraal beheerd en geanalyseerd. De dan beschikbare extra functionaliteiten zullen logischerwijs bepaalde verbeteringen mogelijk maken die voor fase 1 niet gerealiseerd kunnen worden. Het betreft onder meer het zoveel mogelijk automatiseren van handelingen en het verruimen van de mogelijkheden van Gastlenen voor de Bibliotheekleden.

De impactanalyse voor fase 2 is gereed. Om te kunnen starten met een functioneel ontwerp en vervolgens tot realisatie/ implementatie over te gaan, moeten nog diverse openstaande vraagpunten worden uitgewerkt. Deze betreffen vooral een efficiënte inrichting van processen. Verschillende mogelijkheden voor uitgewerkt en nu moeten keuzes gemaakt worden. Deze keuzes kennen alle voor- en na- delen die uitgewerkt en voorgelegd zullen worden aan de Stuurgroep. De uitkomsten en uitwerking van de oplossingsrichting voor de keuzes worden voorgelegd in de ALV, gestreefd wordt naar de ALV van december 2015.

Peiling Voorstel Tarieven

Zoals afgesproken tijdens de ALV van december 2014 namen de projectleider en programmamanager van het project de Nationale Bibliotheekpas deel aan alle provinciale directie-overleggen. Uit die gesprekken werd duidelijk dat er naast het gepresenteerde RTS-model een alternatief gewenst werd door de bibliotheken. Beide modellen richten zich op het harmoniseren van het 'lenen'. Het RST model geeft geen mogelijkheden tot extra 'leen' modules. Het Nationale Bibliotheekabonnement geeft wel mogelijkheden voor andere 'leen' modules. Er zijn twee opties uitgewerkt.

Optie 1 – Eén abonnement voor €54,- per jaar

Essentie:

Alle Bibliotheken zetten hun huidige basisabonnementen om naar dit model. Het abonnement is boetevrij, klanten mogen materialen acht weken lenen, verlengen is niet mogelijk.

Daarnaast kunnen Bibliotheken lokale abonnementen voeren.

Hiermee willen we uitdragen dat je als lid van de Bibliotheek van aanvullende diensten gebruik kan maken, naast het lenen. De klant kan:

- ... lid worden van de Bibliotheek. Met het Nationaal Bibliotheekabonnement wordt hij in één keer lid van alle Bibliotheken in Nederland voor maar € 54,- per jaar
- ... gebruik maken van specifieke producten of diensten. Dit zijn modules zoals een lokaal lidmaatschap of een zzp abonnement

- ... zich voor € 5,- registreren omdat hij op de hoogte gehouden wil worden en omdat hij gebruik wil maken van sommige voordelen (Voordeel met je Biebpas)
- ... de wereld van de Bibliotheek gratis binnenstappen (in een vestiging of via het web).

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none"> - Vernieuwend en toekomstbestendig model - Maximaal gemak voor de klant - Boetevrij lenen voor alle leden - Gratis reserveren - Minder administratieve procedures - Uniforme procedures in alle Bibliotheken voor één abonnement - Acht weken lenen voor alle materialen - Bibliotheken hebben de ruimte om naast dit abonnement nog andere (lokale) abonnementen te voeren - Door gelijkgeschakeld tarief te hanteren ontstaat er geen concurrentie voor werving van klanten 	<ul style="list-style-type: none"> - Door het verlies van boete-inkomsten (ook jeugd is boetevrij) wat deels gecompenseerd wordt in het tarief, zullen bibliotheken ook moeten gaan onderzoeken hoe zij dit kunnen compenseren - Materialen mogelijk langer van huis, minder bibliotheekbezoek - Geen ruimte om naar het nieuwe bedrag (€54,- per jaar) toe te groeien - Risico dat bibliotheken basisabonnement blijven voeren naast Nationale Bibliotheekabonnement. Risico dat er wildgroei ontstaat aan abonnementsvormen, naast het Nationale Bibliotheekabonnement - Boeken die niet terugkomen moeten nog steeds administratief afgehandeld worden.

Tarieven:

Modules kunnen los afgenomen worden en staan los van het Nationaal Bibliotheekabonnement. Registratie is hiervoor noodzakelijk, maar men hoeft niet al over een ander abonnement te beschikken. Er wordt gedifferentieerd op inhoud en niet (alleen) op prijs. Dit houdt in dat je een bepaalde doelgroep niet met kortingen probeert aan je te binden, maar met een op hun wensen en behoeften afgestemd product- en dienstenaanbod

	0 t/m 17 jaar	Nationaal Bibliotheek abonnement
Basistarief	€ 0,-	€ 54,-
Aantal items per jaar	Onbeperkt	onbeperkt
Uitleentermijn voor alle materialen	8 weken	8 weken
Verlengen	Niet mogelijk	Niet mogelijk
Boetegeld	€ 0,-	€ 0,-
Na acht weken niet teruggebracht mogelijkheid tot kopen		

Optie 2 – Reductie-Standaard-Top model

Essentie:

Alle bibliotheken zetten hun abonnementen om in dit drietrapsmodel en kunnen toegroeien naar de voorgestelde eindsituatie. Het drietrapsmodel loopt op naar steeds meer gebruikersgemak.

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none"> - Klant heeft keuze uit drie modellen met oplopend gebruikersgemak, en kiest wat het beste bij zijn portemonnee/wensen past - Financieel risico beperkt voor bibliotheken - Sluit aan bij de abonnementsstructuur die veel bibliotheken al gebruiken - Mogelijkheid om door toeslagen of kortingen lokaal toch met een gedifferentieerd tarief te werken binnen het model (met als uitgangspunt op termijn wel tot gelijke tarieven te komen) - Modules bieden de mogelijkheid om aanvullende diensten te verkopen - Alle drie de abonnementen maken onderdeel uit van de Nationale Bibliotheekpas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Minder vernieuwend en toekomstbestendig - Minder uniformiteit omdat mogelijkheid van tariefdifferentiatie blijft - Minder eenduidigheid richting de klant - Geen lokale ruimte voor de Bibliotheek om leenabonnementen te voeren - Boetevrij en langer lenen alleen binnen topabonnement - Meer administratie door boetes

Tarieven:

Binnen dit model wordt het aanbod dat alle bibliotheken hun particuliere klanten aanbieden geharmoniseerd. Door middel van het toevoegen van modules, kunnen Bibliotheken hun leden extra aanbod aanbieden. Hoe groter het aanbod van de Bibliotheek, hoe meer modules zij haar klanten kan aanbieden. Er kan worden gekeken in hoeverre deze nieuwe module ook voor andere Bibliotheken interessant/relevant is en centraal ingezet kan worden.

	0 t/m 17 jaar	Klein	Basis	Groot
Basistarief	€ 0,-	€ 28,-	€ 48,-	€ 68,-
Aantal items per jaar	Onbeperkt	15	60	onbeperkt
Uitleentermijn voor alle materialen	4 weken	3 weken	4 weken	6 weken
Verlengen	2x	1 x	1x	2x
Boetegeld (per dag, per item)	€ 0,15	€ 0,15	€ 0,15	€ 0,-

Enquête

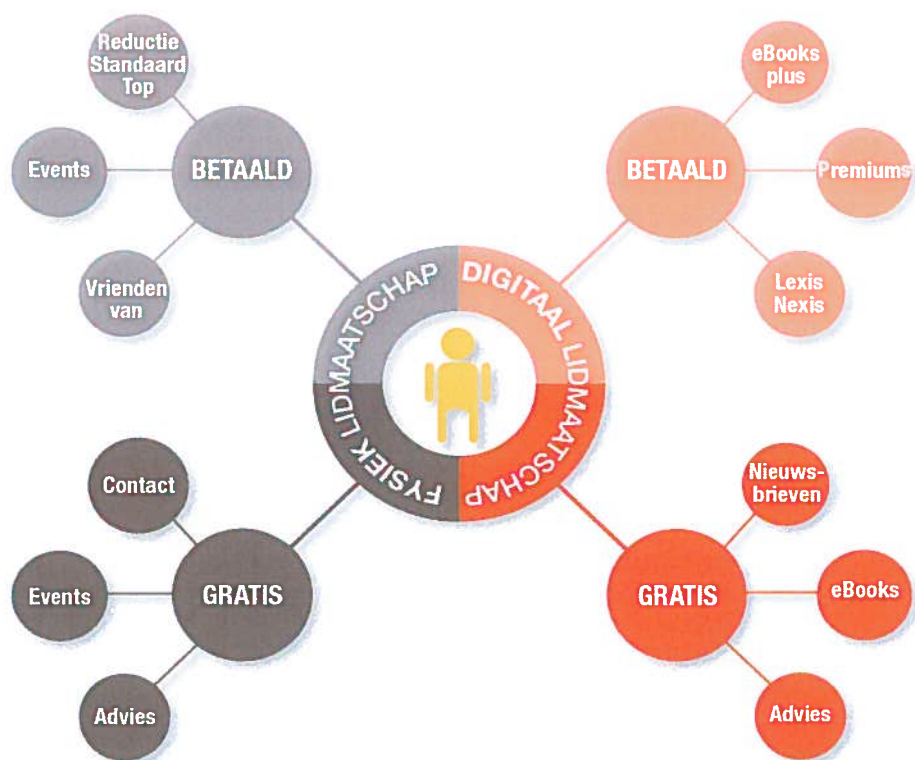
Door middel van de enquête is gevraagd een voorkeur uit te spreken voor één van de twee uitgewerkte modellen. De uitslag gaat een belangrijke rol spelen bij de verdere uitwerking van het definitieve model. Dit model zal in december aan de leden voorgelegd worden.

De uitslag van de peiling is op 20 mei is als volgt: 35/35/34

Propositie Lidmaatschap

De Nationale Bibliotheekpas wil een toekomstbestendig lidmaatschap van de openbare bibliotheek zijn. Dat lidmaatschap is de sleutel tot gratis en betaalde diensten en producten van de bibliotheek. Dat lidmaatschap geeft toegang tot het fysieke en het digitale domein van de

bibliotheek. Met de Nationale Bibliotheekpas is de bibliotheek 24/7 bereikbaar voor de burgers. De Nationale Bibliotheekpas wil grenzeloos voordeel en gemak bieden. Kortom het lidmaatschapsmodel zet de brede maatschappelijke functie van de bibliotheek neer. Het biedt de mogelijkheid om onder de paraplu van het lidmaatschap de emotionele en expressieve waarden van het merk "de Bibliotheek" neer te zetten en daar onder als vanzelfsprekend product de NBP als uitleen vehikel te positioneren.

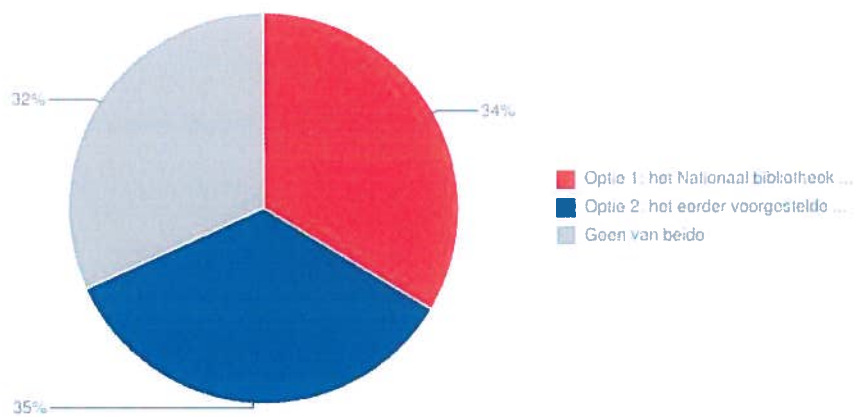
Aansluiting digitaal- fysiek

Vanuit het project is een eerste aanzet gedaan tot het beschrijven van use-cases (proces beschrijvingen vanuit het perspectief van de klant) om te kunnen komen tot een ontwerp. Het functionele ontwerp is noodzakelijk om het landelijk inschrijfproces te kunnen gaan bouwen. Dit traject is vanwege de recente ontwikkelingen ten aanzien van het stroomlijnen van de inhoudelijke kaders van het project tot op heden niet verder geconcretiseerd.

Versterking van het merk "de Bibliotheek" en marketingpropositie

Vanuit het project hebben een aantal brainstorm bijeenkomsten plaatsgevonden. Daarnaast is er gesproken met het Campagne- en Merk- team van de VOB. Een eerste aanzet tot een marketingstrategie is ontwikkeld. Dit traject is gezien het bovenstaande momenteel even on hold gezet maar kan zeer snel weer worden opgepakt.

Antwoord <small>Herstellen</small>	Aantal	%	Cumulatief
Optie 1: het Nationaal bibliotheek abonnement	36	33,6 %	33,6 %
Optie 2: het eerder voorgestelde Reductie- Standaard - Top model	37	34,6 %	68,2 %
Geen van beide	34	31,8 %	100,0 %
Totaal	107	100,0 %	

DE NATIONALE BIBLIOTHEEKPAS

Onderweg naar
De Nationale
Bibliotheekpas

ALV 7 juni 2012

- ALV neemt branchestrategie [De bibliotheek levert waarde: strategie 2012-2016](#) aan.
- Hierin is de NBP een sleutelproject. Dit is de **eerste besluitvorming over NBP**.

Werkconferentie 1
branchestrategie
31 oktober 2012

- SPN neemt het sleutelproject NBP voor haar rekening. Zie [communiqué](#)

Werkconferentie 2
branchestrategie
27 maart 2013

- Eerste projectplannen worden gepresenteerd.
- Nicolette van Ham presenteert namens SPN het plan voor de NBP. Zie [communiqué](#)

ALV 13 juni 2013

- Voortgangsbericht over implementatie branchestrategie en werkconferentie 27 maart.
- Hierin berichtgeving over NBP: SPN is trekker met Nicolette van Ham als projectleider. Zie [bijlage](#)

Werkconferentie 3 branchestrategie
17 oktober 2013

- Projectleider presenteert de voortgang van de uitvoering van projectplan NBP. Dit plan zal ter besluitvorming worden voorgelegd op de ALV d.d. 12 december 2013. Zie [communiqué](#)

ALV 12 december 2013: Tweede besluitvorming over NBP

- A d h v.: *Besluitvormingsdocument Nationale Bibliotheekpas december 2013*
Leden nemen besluiten over:
  - toekomstige structuur
  - randvoorwaarden
  - uitgangspunten landelijk gastlenen
  - gefaseerde harmonisatie van tarieven en leveringsvoorwaarden

Zie bijgevoegde documenten met: [Besluitvormingsdocument Nationale Bibliotheekpas december 2013 \(punt 3.a\)](#) en [Conceptverslag ALV 11-12-2014](#).

ALV 12 juni 2014

- [Voortgangsbericht over NBP](#)
Binnen project NBP zijn 4 werkgroepen aan de slag:
  - Communicatie (i.s.m. VOB en VOB marketingcommissie)
  - Lidmaatschapsstructuur
  - Gastlenen
  - Harmonisatie tarieven en leenvoorwaardenPlanning: per 1 januari 2015
Gastlenen fase 1 invoeren.

ALV 11 december 2014

- Stuk [De Nationale Bibliotheekpas, november 2014](#) Punt 3.b
Met de besluitvorming over dit document is de oriëntatiefase afgerond en start de implementatiefase, besluitpunten zijn:
  - Klantpropositie,
  - technische infrastructuur,
  - marketing,
  - organisatie en governance,
  - business case,
  - juridische aspecten,
  - projectsturing.
- De ALV besluit besluitvorming m.b.t. harmonisatie van tarieven en uitleenvoorwaarden uit te stellen tot juni en december 2015.

01-01-2015 Invoering WSOB

- De landelijke digitale openbare bibliotheek komt beschikbaar naast en in aanvulling op de fysieke openbare bibliotheek.
- De digitale bibliotheek wordt beheerd en doorontwikkeld door de KB.
- De infrastructuur wordt bekostigd door het Rijk. Er is jaarlijks budget voor centrale inkoop e-content.